

А. Г. Машин

студ. III курсу

спеціальність «Право»

Науковий керівник: д.ю.н., проф., Засл. юрист України І. С. Канзафарова

ПРОЦЕДУРА UA-DRP ЯК СПОСІБ ВИРІШЕННЯ ДОМЕННИХ СПОРІВ

Кожного дня ми заходимо в Інтернет та відвідуємо веб-сторінки, і всі вони мають своє унікальне доменне ім'я. Сучасна інформатизація суспільства призвела до того, що на сьогодні фактично немає бізнесу, що не мав би представництва в Інтернеті, а кількість доменних імен зростає з тією ж швидкістю, з якою з'являються так звані «доменні спори».

Згідно з абз. 2 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» від 15.12.1993 порушенням «прав власника торгівельної марки вважається також використання без його згоди в доменних іменах знаків та позначень, що йому належать» [1, ст. 20]. Крім того, основні законодавчі положення, що регулюють відносини в українському сегменті мережі Інтернет, закріплені в Законі України від 18.11.2003 «Про телекомунікації» [2]. Проте сьогодні, на жаль, не можна стверджувати, що правове регулювання захисту прав на доменні імена в Україні є досконалим.

Важливим чинником, що впливає на ефективність захисту прав на доменні імена, є те, що об'єкти промислової власності, зокрема такі, як знаки для товарів і послуг, мають територіальну охорону, тоді як право на використання доменного імені є універсальним і не перебуває в межах конкретної юрисдикції [3].

Одним із найпоширеніших правопорушень у даній сфері є брендовий кіберсквотинг, що вчиняється шляхом недобросовісної реєстрації доменного імені, що містить позначення, яке є тотожним (схожим) з охоронюваним об'єктом (його частиною) [4].

Для вирішення доменних спорів Всесвітня організація інтелектуальної власності (ВОІВ) розробила міжнародну процедуру UDRP – «Єдина політика вирішення доменних спорів» (англ.: Uniform Domain Name Dispute Resolution Policy). За цією процедурою подати скаргу можна стосовно доменних імен gTLD (англ.: generic Top-Level Domain – Загальний домен верхнього рівня), а саме: .BIZ, .COM, .INFO, .NAME, .NET, .ORG та деяких національних доменів. Можливість позасудового вирішення спорів, що стосуються доменних імен UA та COM.UA, з'явилась лише у 2019 р., коли в Україні почала діяти адміністративна процедура UA-DRP (аналогічна розробленій ВОІВ UDRP 1999 р.).

Вирішення спору за процедурою UA-DRP проходить набагато швидше ніж вирішення спору у юрисдикції українських судів, оскільки UA-DRP не

потребує особистої присутності сторін, а сайт відповідача блокується на другий робочий день після внесення оплати за послугу позивачем, на відміну від українських судів, які частіше обмежуються лише заборонаю передання сайту його власником будь-кому, окрім позивача. Сайт блокується тільки у випадку, коли у позові будуть наявні відповідні факти, що свідчать про недобросовісність використання доменного імені [5, с. 2–3].

Перелік обставин, що свідчать про наявність законного інтересу щодо доменного імені, і перелік обставин, що свідчать про недобросовісність його реєстрації, не мають вичерпного характеру. Позивач може застосовувати будь-які інструменти захисту і будь-які докази, які встановлюють характер ідентичності або оманливої подібності доменного імені до знака для товарів та послуг, на який позивач має права. Прикладом застосування може слугувати використання позивачем, що став жертвою кіберсквотингу, сервісу «InternetArchive» для встановлення дати появи веб-сторінки правопорушника (Intuit Inc. Vs SixPentacles) [6].

Проблемним аспектом UA-DRP, як і будь-яких подібних можливостей вирішення «доменних спорів», є те, що у той же момент, коли вирішується спір, кіберсквотер реєструє доменне ім'я або вже може бути власником кількох доменних імен, що порушують права позивача. Доменні імена можуть з'являтися у мережі кожного разу, коли позивач буде подавати нову скаргу, за принципом конвеєра. Для запобігання реалізації такої можливості власник торгівельної марки реєструє усі схожі доменні імена. Це називається «захисним кіберсквотингом» [4].

Варто зазначити, що процедура UA-DRP спрямована на захист від брендового кіберсквотингу, який є порушенням прав інтелектуальної власності на засоби індивідуалізації учасників цивільного обороту, товарів і послуг, вчиненим шляхом недобросовісної реєстрації доменного імені, що містить позначення, яке є тотожним (схожим) з охоронюваним об'єктом (його частиною) [5]. Тут також виявляється ще один негативний бік, оскільки якщо власник веб-сайту нехтує реєстрацією своєї власної торгівельної марки, рейдери можуть скористатися цим і мають можливість свідомо зареєструвати торгівельну марку, що співзвучна чи схожа з вже існуючим доменним іменем, та подають скаргу щодо недобросовісного використання власником свого веб-сайту [7, с. 9].

Ініціювати UA-DRP процедуру у даний час можна лише за допомогою адміністратора публічного домену .UA, тобто компанії, що є таким адміністратором. У зв'язку з цим може виникнути питання про потенційну недобросовісну конкуренцію подібних компаній і доцільність існування процедур відносно кожного окремого домену [5, с. 1].

Український законодавець не надав ніякого статусу зазначеній процедурі. Документи були затверджені компанією-адміністратором та не мають статусу міжнародної угоди.

Вважаємо, що проблема кіберсквотингу має вирішуватись шляхом внесення доповнень та змін до українського законодавства, а Практика UA-DRP може стати базою для створення нових нормативно-правових актів, спрямованих на регулювання відносин, що виникають у даній сфері.

Список використаної літератури

1. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 15.12.1993 № 3689-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12> (дата звернення: 18.03.2020).
2. Про телекомунікації : Закон України від 18.11.2003 № 1280-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1280-15> (дата звернення: 18.03.2020).
3. Олійник К. Доменні спори: українська й міжнародна актуальна практика. *Юрист&Закон*. 2019. № 38. URL: http://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA013152 (дата звернення: 18.03.2020).
4. Булат Н. М. Добросовісна та недобросовісна реєстрація доменних імен відповідно до Єдиних правил розгляду спорів про доменні імена : *Науково-практичний семінар, присвячений проблемам правового регулювання відносин, що виникають у зв'язку з реєстрацією та використанням доменних імен*. Одеса : ОНУ імені І. І. Мечникова, 2018. URL: <http://onucivil.com.ua> (дата звернення: 18.03.2020).
5. Правила Єдиної політики вирішення спорів щодо доменних імен в домені .UA. URL: https://wiki.drs.ua/images/a/a4/UA-DRP_Rules.pdf (дата звернення: 18.03.2020).
6. Case № D2018-0405 Intuit Inc. URL: <https://www.wipo.int/amc/en/domains/search/text.jsp?case=D2018-0405> (дата звернення: 18.03.2020).
7. Бошицький Ю. Л. Інтелектуальна власність в Україні та Європі як фактор успіху та стабільності. *Трибуна*. 2014. № 5/12. С. 9–10.